HYVIÄ OIKOTEITÄ

ISLANNIN
PUHEENJOHTAJAKAUSI
2019

Pohjoismaiden
ministerineuvosto

Hyviä oikeiteitä

Pohjoismaiden ministerineuvoston Islannin puheenjohtajakauden ohjelma 2019

ANP 2018:827

ISBN 978-92-893-5862-0 (PRINT)

ISBN 978-92-893-5863-7 (PDF)

ISBN 978-92-893-5864-4 (EPUB)

<http://dx.doi.org/10.6027/ANP2018-827>

© Pohjoismaiden ministerineuvosto 2018

Ulkoasu: Louise Jeppesen

Kannen valokuva: unsplash.com

Paino: Rosendahls ja 07 Media AS

Printed in Denmark and Norway

Pohjoismaiden ministerineuvoston Islannin puheenjohtajakausi 2019 on vihreä puheenjohtajakausi.

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimmista alueellisista yhteistyömuodoista. Yhteistyön piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Kööpenhamina

www.norden.org

Pohjoismaisia julkaisuja voi ladata ja tilata osoitteesta www.norden.org/nordpub

POHJOISMAIDEN MINISTERINEUVOSTON ISLANNIN PUHEENJOHTAJAKAUDEN OHJELMA 2019

Sisältö

- 4 Pääministerin ja pohjoismaisen yhteistyöministerin terveiset
- 9 Pohjoismaiden nuoret
- 13 Kestävä matkailu pohjoisessa
- 17 Meri – sininen kasvu pohjoisessa
- 23 Pohjoismailla on vahva ääni

Pääministerin ja pohjoismaisen yhteistyöministerin terveiset

**ystävän luokse
on oikoteitä,
vaikka olisi etäälle mennyt**

*Hávamál, Korkean runo,
Codex Regius, suom. Aale Tynni*

**en til góðs vinar
liggja gagnvegir,
þótt hann sé firr farinn**

*Hávamál, Konungsbók
Eddukvæða*

oikotie kahden paikan välistä yleisimmin kuljettua tietä (huomattavasti) lyhyempi tie t. muunlainen kulkureitti, oikopolku.

Kielitoimiston sanakirja

Kuva: Baldur Kristjánsson

Pääministeri
Katrín Jakobsdóttir

Kuva: BIG

Pohjoismainen yhteistyöministeri
Sigurður Ingi Jóhannsson

Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2019 puheenjohtajamaan Islannin puheenjohtajakauden ohjelman otsikko on peräisin Hávamálistista, joka on viikinkien lähes 1 000 vuotta vanhaa Eddarunoutta. Tämä yhteinen kulttuuriperintömme sisältää syvällisiä ohjeita, joiden avulla voi elää kunniallista elämää ja ylläpitää hyviä ihmissuhteita. Runoilija tuomitsee esimerkiksi ahneuden, petollisuuden ja kohtuuttomuuden ja ylistää luotettavuutta, ahkeruutta ja ennen kaikkea ystävyyttä.

Hávamálin säkeet opettavat, että hyvän ystävän luo kulkee aina *oikotie*.

Myös Pohjoismaiden välillä kulkevat monet oikotiet niin Reykjavikin ja Helsingin, Oslon ja Nuukin, Tórshavnin ja Tukholman kuin Kööpenhaminan ja Maarianhaminan välillä. Pohjoismaalaiset voivat liikkua maasta toiseen lähes esteettömästi opiskelijoina, työntekijöinä tai yrittäjinä. Me olemme tervetulleita toistemme luokse, ja tämä liikkuvuus tekee Pohjolasta maailman integroitu- neimman alueen, jossa on vahva talous ja paljon sosiaalista pääomaa.

Meitä yhdistävät oikotiet vievät myös maailmalle. Muun muassa Pohjois-Amerikassa ja Aasiassa tehty yhteispohjoismainen brändäys on osoittanut, että Pohjoismaat voivat saavuttaa parempia tuloksia yhdessä kuin erikseen. Pohjoismaisuus on upea brändi, olipa kyse kalasta

tai lampaasta lautasillamme, tietokone-ohjelmistoista tai arkkitehtuurista taikka suoratoistopalveluiden sarjoista tai Spotifyn musiikista. Pohjoismaat ovat ulospäin suuntautuneita ja avoimia kansainvälisille kontakteille. Me teemme yhteistyötä Euroopassa ja haluamme jatkaa vuoropuhelua ja yhteistyötä muiden maiden kanssa löytääksemme ratkaisuja globaaleihin haasteisiin.

Yhteisiä oikoteitä löytyy myös digitaalisesta maailmasta. Tulevaisuuden valtatiet ovat digitaalisia, ja nopeat internet-yhteydet saavat koko maailman mahtumaan älypuhelimeen. Internetissä voi käydä kauppaa ja tehdä innovaatioita sekä edistää koulutusta, kulttuuria, hyvinvointia ja vaurautta. Tekninen vallankumous tarjoaa rajattomasti mahdollisuuksia varsinkin harvaan asutuilla alueilla ja pienissä paikallisyhteisöissä. Meidän tehtävänämme on rakentaa digitaalisen infrastruktuurin perusta, ja Pohjoismaiden tulee olla 5G:n käyttöönoton kärjessä.

Islannin puheenjohtajakauden ohjelma keskittyy Pohjolan nuoriin – vuosituhannen vaihteessa syntyneeseen sukupolveen, joka ottaa nyt ensiaskeleitaan aikuisten maailmassa. Haluamme kuunnella nuoria ja käynnistää koulutusta, kulttuuria ja terveyttä edistäviä hankkeita.

Puheenjohtajakaudella toteutetaan myös kestävään matkailuun liittyviä hankkeita, sillä kaikilla Pohjoismailla on alalla yhteisiä

haasteita. On löydettävä kasvun ja suojelun välinen tasapaino, otettava vieraat hyvin vastaan ja huolehdittava samalla haavoittuvasta luonnosta.

Islannin puheenjohtajakauden kolmantena painopistealueena ovat meret ja sininen biotalous. Meri yhdistää Pohjoismaita, ja se luo työpaikkoja sekä arvoa. Meri on tärkeä myös ympäristönäkökulmasta, ja puheenjohtajakaudella julkistetaan laaja yhteistyöhanke meren puhdistamiseksi ja suojelemiseksi varsinkin muoviroskalta.

Pohjois-Atlantin asioihin kohdistetaan lisähuomiota, sillä alue on tärkeä osa Pohjolaa Itämeren, Barentsinmeren ja arktisen alueen tavoin. Työssä haetaan synergioita suhteessa Islannin puheenjohtajakautteen Arktisessa neuvostossa vuosina 2019–2021.

Puheenjohtajuushankkeisiin sisällytetään tasa-arvonäkökulma; tähän liittyen voidaan mainita #metoo-vallankumoukseen liittyvät aloitteet naisiin kohdistuvan väkivallan ja seksuaalisen häirinnän lopettamiseksi. Tämä Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajuusohjelma on ensimmäinen, johon on tietoisesti sisällytetty YK:n kansainväliset kestävä kehityksen tavoitteet. Pohjoismaat ovat tavoitteiden toteuttamisen edelläkävijöitä, ja täällä on jo pitkään painotettu tasa-arvoa, yhdenvertai-

suutta, ympäristöä, ilmastoa, kehitysyhteistyötä ja konfliktien rauhanomaista ratkaisemista.

Ystäväydestä on olemassa vanha sanonta, jonka mukaan ystävä on se, joka sanoo rehellisen mielipiteensä. Nämä ovat ajankohtaisia sanoja aikana, jolloin kahtiajako, ekstremismi ja autoritaariset suuntaukset näyttävät olevan myötätulessa ympäri maailmaa. Sanonta muistuttaa meitä siitä, että Pohjoismaiden on jatkossakin oltava vahvoja rauhan, ihmis-oikeuksien ja inhimillisyyden puolesta puhujia kansainvälisen oikeuden ja kansainvälisten instituutioiden kautta.

Mikään edellä mainituista asioista ei ole selviö, ei edes pohjoismainen yhteistyö. Yhteistyön perustana on Pohjoismaiden yhteinen päätös siitä, että alueellisen yhteistyön tärkeimpiä pilareita ovat vuoropuhelu, kunnioitus ja ystävyys ja että vahva hyvinvointijärjestelmä ei ole dynaamisen elinkeinoelämän vastakohta vaan pikemmin sen edellytys. Yhdessä olemme myös päättäneet, että rakennamme mieluummin siltoja kuin muureja, että monimuotoisuus on vahvuus eikä heikkous ja että meidän on suojeltava demokratiaa ja oikeusvaltiota niin paikallisesti kuin globaalistikin.

Jatkakaamme dynaamista pohjoismaista yhteistyötä myös vuonna 2019. Nähdään Islannissa!

Kuva: unsplash.com

Kuva: GlobalGoals.org

Kuva: Scanpix Ritzau

POHJOISMAIDEN NUORET

Kun Islanti on puheenjohtajamaana vuonna 2019, vuosituhannen vaihteen tienoilla syntyneet ikäluokat lopettelevat lukiota tai ammatillista koulutusta, jatkavat yliopistoon tai työmarkkinoille, muuttavat pois kotoa ja tulevat aktiivisiksi kansalaisiksi. Tulevaisuus on heidän. Puheenjohtajakaudella kohdistetaan valokeila nuoriin toteuttamalla koulutus-, kulttuuri- ja terveysalan hankkeita, joissa painotetaan nuorten aktiivista osallistumista ja heidän kanssaan käytävää vuoropuhelua.

Pohjoismaiden ministerineuvoston vision mukaan Pohjolan tulee olla maailman paras paikka lapsille ja nuorille. Tämä tärkeä tehtävä mahdollistaa myös sen, että lapset ja nuoret saavat lisää tilaa kasvaa ja kehittyä aktiivisina yksilöinä. Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön strategia 2013–2020 painottaa erityisesti *Nuorta Pohjolaa* ja tähtää siihen, että lapset ja nuoret voivat luoda taidetta ja kulttuuria sekä osallistua ja vaikuttaa niihin.

Islannin puheenjohtajakauden ohjelman johtotähtenä ovat YK:n kansainväliset kestävyystavoitteet, joiden toteuttamisessa nimenomaan nuorilla on avainasema. Nuoria pitää kuitenkin rohkaista osallistumaan yhteiskuntaan aktiivisesti, ja heille pitää luoda edellytyksiä olla mukana tärkeiden päätösten tekemisessä. Tämä tekee heistä osallisia yhteiskunnassa, joka kuuluu meille kaikille.

Oppilaitoksilla on keskeinen rooli kansainvälisten tavoitteiden tunnetuksi tekemisessä. Koulutuksen kautta nuoret omaksuvat tiedot ja taidot, joiden avulla he voivat lisätä aktiivista osallistumistaan yhteiskuntaan ja sen kehittämiseen.

Pohjoismaat ovat myös vastaanottaneet paljon lapsia ja nuoria, joiden pitää aloittaa uusi elämä uudessa maassa. On iso haaste saada nämä uudet kansalaiset viihtymään ja kokemaan, että heidän yhteiskunnallinen panoksensa on tärkeä. Näiden ryhmien syrjäytymistä ja marginalisoitumista on torjuttava määrätietoisesti. Pohjoismaiden nuoret -painopistealue on puheenjohtajamaa Islannin muiden painopistealueiden tavoin kolmiosainen, ja kaikkien osien keskiössä ovat lapset ja nuoret. Erityistä huomiota kiinnitetään tasa-arvoon, liikkuvuuteen ja profilointiin.

Koulutusta kaikille -hankkeen tavoitteena on, että Pohjola näyttää tietä YK:n kestävä kehityksen tavoitteen numero 4 ja varsinkin sen osatavoitteen 4.7 toteuttamisessa. Tämä kaikki koulutusasteet kattava tavoite liittyy siihen, että koulutusjärjestelmälle on tarjottava ensiluokkaista palvelua ja tukea ja että kaikilla ihmisillä on mahdollisuus monipuolisiin opintoihin ja töihin. Demokraattista yhteiskuntaa on vahvistettava siten, että kaikilla koulutusasteilla luodaan perusta aktiiviselle

osallistumiselle ja tarjotaan lapsille ja nuorille tarvittavat valmiudet ja monipuoliset mahdollisuudet tulevia opintoja ja työelämää varten. Kolmi-osaiseen hankkeeseen sisältyy yhteis-pohjoismainen selvitys osatavoitteen 4.7 täytäntöönpanosta, tavoitetta koskeva nuorten vuoropuhelu sekä oppimateriaali, jossa on toteuttamiseen liittyviä laatuindikaattoreita.

GÁTT-foorumi yhdistää Pohjoismaiden johtavien kulttuurifestivaalien voimat hankkeissa, joiden tavoitteena on antaa alueen nuorille taiteilijoille mahdollisuuksia verkostoitua ja markkinoida taidettaan. Kansainvälisen kehityksen nopeus ja kulttuuritaustaltaan erilaisen väestönosan kasvu vaativat pohjoismaiselta yhteistyöltä muutoksia, jotka edistävät kotouttamista ja mahdollis-tavat samalla kulttuurisen uusiutu-misen. Pohjoismaiden kulttuuri- ja taide-elämää on syytä vahvistaa ja kehittää muun muassa edistämällä innovointia ja nuorten taiteilijoiden verkostoja sekä heidän yhteyksiään pohjoismaisiin kulttuurifestivaaleihin ja taidetapahtumiin.

Lapsen 1 000 ensimmäistä päivää

-hanke kattaa ajanjakson, joka ulottuu raskausajalta kahden vuoden ikään. Tämä lapsuuden kehitysvaihe vaikuttaa ihmisen mielenterveyteen teinivuosina ja myöhemmin elämässä. Hankkeen tavoitteena on löytää parhaat mahdolliset tavat vahvistaa mielenterveyttä ja hyvinvointia ensimmäisinä ikävuosina. Näin pyritään tarjoamaan Pohjolan lasten elämälle paras mahdollinen alku. Hankkeen aikana analysoidaan nykytilanne ja kerätään hyviä käytäntöjä, jotka liittyvät äitien mielenterveyden seuraamiseen raskausaikana, vanhempien ja lasten välisen tunnesiteen vahvistamiseen, pienimpien päiväkotilasten viihtyvyyteen ja varhaiseen puuttumiseen tilanteissa, joissa vauvojen ja taaperoiden elämässä ilmenee riskitekijöitä.

Kuva: unsplash.com

Kuva: Global Goals

Kuva: unsplash.com

KESTÄVÄ MATKAILU POHJOISESSA

Pohjoismaiden luonto on biologisesti ja geologisesti monimuotoinen, mutta luonnossa ja maisemassa on huomattavia eroja pohjoisen ja etelän sekä idän ja lännen välillä. Alueen eteläisille ja itäisille osille ovat tunnusomaisia suurkaupungit ja tiheään asutut alueet, kun taas pohjoiselle ja lännelle on ominaista herkkä luonto, laajat erämaa-alueet, harvaan asutut seudut sekä pitkät välimatkat. Luonnon virkistyskäyttö, luontoelämykset ja vieraanvaraisuuden perinne ovat olennainen osa pohjoismaalaisten identiteettiä ja kulttuuria. Pohjoismaissa on monia kuuluisia maamerkkejä ja luonnonihmeitä, ja maat ovat suosittuja matkakohteita monestakin syystä. Viime vuosikymmenten kaupungistuminen on lisännyt ainutlaatuisten luontoelämysten kaipausta ja kysyntää. Kun yhä useampi matkustaa ympäri maailmaa ja monet hakeutuvat kaikkein suosituimpiin kohteisiin, myös koskemattomasta luonnosta kiinnostuneiden matkailijoiden määrä kasvaa tasaisesti.

Matkailu Pohjoismaissa on kasvanut kasvamistaan viime vuosina. Luonnon, kulttuurin ja historian vuorovaikutus sekä infrastruktuuri-investoinnit ja tunnettuuden lisääntyminen ovat luoneet hyvät edellytykset matkailualan kasvulle. Matkailijamäärien kasvu asettaa kuitenkin monia uusia haasteita. Herkkään luontoon kohdistuva paine, infrastruktuurin parantamisen

edellyttämät investoinnit sekä matkailijoiden turvallisuus maalla ja merellä ovat esimerkkejä isoista haasteista, jotka yhdistävät valtioita ja kuntia sekä matkailualan yrityksiä ja maiden asukkaita.

Pohjoismaiden tulisi vaihtaa kokemuksia ja ratkaisuja, jotta matkailun nopeaa kasvua voitaisiin hyödyntää muun muassa harvaan asuttujen alueiden työllisyyden parantamisessa. Pohjolan yhteisenä tavoitteena on suojella luonnon ja yhteisöjen ominaispiirteitä, jotka muodostavat pohjoisen matkailun perustan, ja vahvistaa siten alan asemaa ja kilpailukykyä. Jos pienellä alueella käy liikaa matkailijoita, se voi vahingoittaa sekä luontoa että ympäristöä, ja myös kävijäkokemus voi jäädä kielteiseksi. Tätä emme halua.

Painopistealueella keskitytään pohjoismaiseen yhteistyöhön, jossa haetaan kasvun ja suojelun välistä tasapainoa kestävän matkailun kehittämiseksi. Tavoitteena on hahmottaa maiden politiikkaa ja yhteisiä haasteita tällä alalla. Lisäpanostukset luonnonsuojeluun, kestävään kehitykseen, innovointiin ja matkailualan sosiaaliseen vastuuseen vahvistavat sektoria pitkällä aikavälillä, mahdollistavat paikallisväestön aktiivisen osallistumisen ja auttavat paikallisia suhtautumaan matkailuun myönteisesti. Puheenjohtajakaudella analysoidaan matkailualan kasvun

päähaasteita ja -mahdollisuuksia pohjoisilla alueilla. Kaikkien Pohjoismaiden osallistuminen on tärkeää, jotta yhteistyösynergiat saataisiin hyödynnettyä optimaalisesti.

Pohjoisten alueiden kestävään matkailuun liittyvät puheenjohtajuushankkeet käsittelevät seuraavia aiheita: **matkailu ja luonnonsuojelu**, jolloin keskitytään suojelukysymyksiin, ilmastoon, muotoiluun ja infrastruktuuriin laatuun varsinkin kävijäkokemuksen näkökulmasta, **matkailualan digitalisaatio** vastuullisuuden ja kilpailukyvyyn kehittä-

miseksi sekä **paikallisen ruoan** hyödyntäminen pohjoismaisessa matkailussa ruokaperinteen ja ruokakulttuurin pohjalta uuden pohjoismaisen keittiön innovatiivisessa hengessä. Keskeistä työssä on, että nuoret pyritään tutustuttamaan kestävä matkailun tarjoamiin mahdollisuuksiin.

Tarkoituksena on sitouttaa nuoria yrittäjiä työhön, jossa kehitetään uusia käytännön ratkaisuja matkailun kestävyysongelmiin yhteistyössä pohjoismaisen innovaatioympäristön ja Nordic Innovationin kanssa.

Kuva: unsplash.com

Kuva: Jäkupsen for Nordic Innovation

Matkailu ja luonnonsuojelu -hankkeen tavoitteena on luoda osaamista ja välittää kokemuksia matkailun ja Pohjoismaiden kansallispuistojen ja muiden luonnonsuojelualueiden suhteesta varsinkin pohjoisilla alueella. Hankkeen aihealueita ovat strategioiden laatiminen, kävijäohjauksen toteuttaminen, matkailijoille tiedottaminen, infrastruktuurin kehittäminen (mukaan lukien uusiutuvaan energiaan siirtyminen liikennesektorilla), sertifi-kaatit, ylläpito ja muut kansallispuis-toissa toteutettavat järjestelyt.

Matkailualan digitalisaatio -hankkeen tavoitteena on valmentaa pieniä matkailuyrityksiä hyödyntämään digitaalista tekniikkaa päivittäisessä toiminnassa ja markkinoinnissa. Hankkeessa tehdään tarvekartoitus digitaalisen tekniikan käyttöön liitty-västä pienyritysten osaamisesta ja

kapasiteetista esimerkiksi työssä, jossa hallitaan tiettyjen alueiden kävijä-määriä. Pohjoismaista kerättyjä esimerkkejä digitaalisen tekniikan onnistuneesta käytöstä hyödynnetään hyvien käytäntöjen levittämiseksi.

Paikallinen ruoka matkailussa

-hankkeen tarkoituksena on valmistaa matkailuelinkeinoa muutoksiin, joita ilmastonmuutoksen odotetaan aiheut-tavan Pohjoismaiden elintarviketuotan-nossa, sekä matkailijoiden kulutustottu-musten muuttumiseen ja paikallisiin elintarvikkeisiin liittyviin matkailijoiden odotuksiin. Hankkeessa tarkastellaan sitä, miten paikallisen ruoan laadun ja monipuolisuuden painottaminen voi yhdessä elintarviketuotannon innovaa-tioiden kanssa edistää elintarvikkeiden kestävää käyttöä, uusien työpaikkojen syntyä ja paikallista arvomuodostusta.

Kuwa:unplash.com

Kuwa: GlobalGoals.org

Kuwa: unplash.com

MERI – SININEN KASVU POHJOISESSA

Meri on yhdistänyt Pohjoismaita aikojen saatossa. Meri on ihmisten ja ideoiden valtaväylä, tavaroiden ja palveluiden kuljetusverkko sekä hyvinvoinnin ja kulttuuristen arvojen kestävä lähde. Meren merkitys kaikkien Pohjoismaiden kulttuurille, kaupalle ja luonnolle on kiistaton. Jotkin Pohjoismaat ovat riippuvaisia meren luonnonvarjoista, joten terveet merialueet ovat niiden vaurauden edellytys. Meren sekä sen luonnonvarojen ja ekosysteemien kestävyys on identiteettimme erottamaton osa.

Merien elävien luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu on jo pitkään ollut Pohjoismaiden yhteisenä tavoitteena kansainvälisissä yhteyksissä. Islanti ja Norja osallistuivat aktiivisesti merioikeuden kehittämiseen ja kansainvälisten kalastussääntöjen laatimiseen. Ruotsi on luotsannut kansainvälisen kestävän kehityksen tavoitteen numero 14 (vedenalainen elämä) seuranta ja saanut työssä hyvää tukea muilta Pohjoismailta. Ruotsi, Suomi ja Tanska ovat tehneet sinnikkäästi aloitteita ja tukeneet politiikkaa ja panostuksia, joiden tavoitteena on vähentää Itämeren saastumista sekä rakentaa dynaaminen ja kestävä ekosysteemi. Ahvenanmaa, Grönlanti ja Färsaaret ovat saaristoyhteisöjä, joissa kaikki asuvat lähellä merta, näkevät sen arjessaan ja ymmärtävät sen tärkeyden.

Islannin painopistealue Meri – sininen kasvu pohjoisessa nojaa johtoasemaan, jonka Pohjoismaat ovat ottaneet tällä alalla kansallisesti, alueellisesti ja globaalisti. Lähtökohtana ovat myös eri ministeriöiden strategiat sekä yleinen pohjoismainen yhteistyö, jonka tavoitteena on meren luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu, mukaan lukien muovin ja biotalousasiat. Haluamme niin ikään seurata edellisinä puheenjohtajamaina toimineiden Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan painopistealueita tällä alalla.

Suurin osa Pohjoismaiden merialueiden haasteista on ratkaistavissa vain rajat ylittävällä yhteistyöllä. Saastuminen ei tunne rajoja, joten luonnonvarojen kestävä käyttö vaatii yhteistyötä. Meri-painopistealue jakautuu kolmeen hankkeeseen, joihin puheenjohtajamaa Islanti haluaa panostaa. Hankkeet heijastelevat ajankohtaisia pohjoismaisia ja globaaleja haasteita ja perustuvat pohjoismaisen yhteistyön lisäarvoperiaatteeseen.

Hankkeet käsittelevät satamien merkitystä innovoinnin ja energiamurroksen keskuksina (**NordMar Satamat**), ratkaisuja, jotka liittyvät meren ekosysteemiä ja talouttamme uhkaavaan muoviin (**NordMar Muovi**) sekä mahdollisuuksiin, jotka liittyvät raaka-aineiden optimaaliseen hyödyntämiseen ja meren luonnonvarojen jalostusarvon kasvattamiseen (**NordMar Biojalostus**).

Nuoria yrittäjiä sitoutetaan työhön, jossa kehitetään uusia ratkaisuja meren ongelmiin yhteistyössä pohjoismaisen innovaatioympäristön ja Nordic Innovaation kanssa.

NordMar Satamat -hankkeessa rakennetaan yhteistyötä Pohjois-Atlantin satamien – mukaan lukien länsinaapurimme Skotlanti, Kanada ja Yhdysvallat – sekä Itämeren ympärysmaiden satamien välillä. Tarkoituksena on tunnistaa satamien suurimmat innovointitarpeet. Esimerkkinä voidaan mainita satamien mahdollinen avainasema meriliikenteen energiamurroksessa, jos ne alkavat tarjota ympäristöä

säästäviä energiamuotoja. Satamia tuetaan alueina, joissa yhdistyvät tutkimus ja koulutus, kalastus ja matkailu sekä ihmiset ja yritykset. Jokaista osa-aluetta työestetään yhteistyössä sidosryhmien, kuten sopivien satamien, kuntien, innovointiympäristöjen, julkisten instituutioiden ja yritysten kanssa.

NordMar Muovi -hanke keskittyy torjumaan muovista johtuvaa meren saastumista, joka on aikamme suurimpia haasteita. Haluamme muun muassa edistää yhteisten menetelmien kehittämistä meriympäristössä olevien muovimäärien mittaamiseksi. Hankkeen

aikana aiotaan myös tiedottaa ajankoh-
taisista haasteista väestölle ja erityi-
sesti nuorille sekä toteuttaa tapah-
tumia, jotka lisäävät tietoisuutta
muovin globaaleista haittavaikutuk-
sista. Hanke toteutetaan yhteistyössä
pohjoismaisten tutkimuslaitosten
kanssa, ja tapahtumiin otetaan mukaan
myös kansalaisyhteiskunnan edustajia.

NordMar Biojalostus -hanke on jatkoa
biotalouden pohjoismaiselle strategia-
ohjelmalle. Hanke käsittelee biologisten
luonnonvarojen kestävää ja entistä
parempaa hyödyntämistä sekä lisäarvo-
tuotteiden kehittämistä luonnonvarois-
ta, joita ei vielä hyödynnetä lainkaan tai
hyödynnetään vain osittain. Erityisesti
arvioidaan sinisten biojalostamoiden
toteuttavuutta ja mahdollisuuksia.
Hanke toteutetaan Pohjoismaiden ja
Itämeren alueen maiden sidosryhmien
välisenä yhteistyönä. Työssä keskitytään
sinisen biotalouden mahdollisuuksien
esittelyyn väestölle ja varsinkin nuorille.

Meri on tärkeä keskustelun aihe myös
Pohjoismaiden ulkopuolella, sillä
meriympäristö on saanut viime aikoina
ansaittua kansainvälistä huomiota.
Puheenjohtajamaa Islanti nojaa Pohjois-
maiden johtoasemaan kansainvälisillä
foorumeilla ja esittelee meriympäristö-
näkökulmaansa vuoden aikana pohjois-
maisissa ja kansainvälisissä tilaisuuksis-
sa, joista voidaan mainita Oslissa

vuonna 2019 järjestettävä *Our Oceans*
-konferenssi. Toinen esimerkki on
Pohjoismaiden Berliinin-suurlähetys-
töjen yhteisrakennuksessa järjestettävä
jokavuotinen näyttely, jonka syksyn
2019 teemana on meri.

Meri on yhteinen painopistealue, kun
Islanti toimii Pohjoismaiden ministeri-
neuvoston ja toukokuusta 2019 lähtien
myös Arktisen neuvoston puheenjoh-
tajana. Puheenjohtajuussiihteeristöt
ovat läheisessä yhteistyössä valmis-
telleet painopistealueita, tehneet
suunnitelmia tapahtumista sekä
analyysseja ja arviointeja, ja ne tulevat
järjestämään mereen liittyviä yhteista-
pahtumia.

Kuva: momenti.lv

Kuva: Karin Beate Nøstervold

Kuva: unsplash.com

POHJOISMAILLA ON VAHVA ÄÄNI

Elämme kansainvälisesti epävarmaa aikaa. Ympäristöasiat, kehitysyhteistyö, ulkomaankauppa ja turvallisuus ovat esimerkkejä rajat ylittävistä ja laajaa yhteistyötä vaativista kansainvälisistä haasteista. Monista haasteista huolimatta maailmalla on myös saatu paljon aikaan köyhyyden ja nälän torjumiseksi. YK:n kestävä kehityksen tavoitteet ja Pariisin ilmastopöytäkirja ovat kestävä kehityksen ja ilmastoasioiden suunta- viittoja ja samalla osoituksia siitä, että määrätietoinen kansainvälinen yhteistyö voi tuottaa tulosta.

Ekstremististen ja protektionististen voimien nousu herättää suurta huolta. Kansainväliseen oikeuteen ja kansainvälisiin instituutioihin perustuva sääntö- pohjainen järjestelmä on uhattuna, ja vahvimman oikeus saada tahtonsa läpi vaikka voimakeinoin korostuu. Kaikkialla maailmassa voimistuvat nyt äänet, jotka sivuuttavat ihmisoikeudet ja vähättelevät demokratia- ja oikeusvaltioperiaatteita. Tästä ei ole pitkä matka rasismiin ja väkivaltaan – seuraukset pelottavat.

Nykyisessä kansainvälisessä tilanteessa on tärkeää korostaa perusarvoja. Pohjoismaat ovat aina olleet ihmisoikeuksien ja monenvälisen kansainvälisen yhteistyön soihdunkantajia. Vaikka maat ovat pieniä ja vähäväkisiä, meillä on ollut paljon vaikutusvaltaa, ja Pohjola on ollut mukana raivaamassa tietä

kansainväliselle ympäristö-, aseidenriisunta- ja rauhanpolitiikalle.

Pohjoismainen malli on myös tärkeä esikuva. Elämme yhteiskunnissa, joissa vahva hyvinvointijärjestelmä ja yhdenvertaisuus eivät ole dynaamisen talouden vastakohtia vaan sen suoranaisia edellytyksiä. Pohjoismaat ovat myös osoittaneet, että tasa-arvossa ei ole kyse vain oikeudenmukaisuudesta, vaan myös järkevästä talouspolitiikasta. Pohjoismaiden ministerineuvosto on vienyt maailmalle globaaleihin haasteisiin liittyviä pohjoismaisia ratkaisuja muun muassa ympäristö- ja energia- alalla. Tässä Pohjoismaiden ääni on tärkeä.

Pohjoismaiden tulee jatkaa **rauhan ja aseidenriisunnan** puolestapuhujina kansainvälisillä foorumeilla. Tavoitteena on konfliktien rauhanomainen ratkaiseminen kansainvälisen yhteistyön ja oikeuden avulla, ja Pohjoismaat voivat antaa tähän työhön tärkeän panoksen. Pohjoismaat tekevät kansainvälisillä foorumeilla virallista ja epävirallista yhteistyötä, josta voidaan mainita maiden suurlähetystöjen ja ulkosuhdehallintojen välinen yhteistyö. Työstä on maille selkeää etua.

Islanti panostaa Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajamaana siihen, että Pohjoismaat jatkavat aktiivista osallistumista kansainväliseen

ympäristöyhteistyöhön muun muassa **YK:n ilmastokokouksessa (COP25)** ja tukevat kestävän kehityksen tavoitteita esimerkiksi **korkean tason poliittisessa foorumissa (HLPF)** ja **YK:n yleiskokouksessa (UNGA)**. Haluamme panostaa siihen, että nuoret ovat mukana esittelemässä puheenjohtajamaan painopistealueita ja niiden kytkeytymistä kestävyystavoitteisiin.

Puheenjohtajamaa Islanti haluaa myös edistää kansainvälistä tasa-arvoa osallistumalla aktiivisesti **YK:n naisten asemaa käsittelevän toimikunnan (CSW)** istuntoon New Yorkissa ja panostamalla muissa yhteyksissä järjestettäviin vastaaviin tapahtumiin. Reykjavikissa järjestetään syyskuussa 2019 suuri kansainvälinen konferenssi **#metoo**-vallankumouksesta sekä seksuaalisen väkivallan ja häirinnän kitkemisestä. Konferenssiin osallistuvat kaikkien Pohjoismaiden tasa-arvoministerit. Färseillä taas järjestetään vuoden puolivälissä pohjoismainen konferenssi taloudellisesta riippumattomuudesta ja tasa-arvosta työmarkkinoilla sekä Barbershop-konseptin mukainen miehiä ja tasa-arvoa käsittelevä tapahtuma.

Nuoret on syytä ottaa aktiivisesti mukaan kestävän kehityksen tavoitteiden seurantaan. Tämän vuoksi Islanti isännöi **Sukupolvi 2030** -ohjelman asiantuntijaryhmän ja nuorten välistä keskustelutilaisuutta Reykjavikissa keväällä 2019.

Länsi-Pohjolassa vallitsee erityisolosuhteet, joten Islanti panostaa puheenjohtajuusohjelman toteutuksessa Färseiden ja Grönlannin kanssa tehtävään yhteistyöhön. Puheenjohtajamaa aikoo julkistaa Pohjoismaiden ministerineuvoston laatiman Pohjois-Atlantin **NAUST-kehitysstrategian**, joka kattaa Färseiden, Grönlannin, Islannin ja Rannikko-Norjan ja joka on määrä hyväksyä vuoden 2019 alussa.

Pohjolan päivää 23. maaliskuuta voidaan hyödyntää nykyistä paremmin työssä, jossa esitellään pohjoismaista yhteistyötä väestölle. Samalla voidaan tukea yhteistyön hyötyihin keskittyvää Pohjoismaiden ministerineuvoston tiedotuskampanjaa.

Huhtikuussa Islannissa järjestetään suuri kansainvälinen konferenssi **työn tulevaisuudesta**. Konferenssi päättää Pohjoismaiden ministerineuvoston samannimisen hankkeen, jossa on käsitelty neljännen teollisen vallankoumouksen haasteita, mukaan lukien työmarkkinoiden tasa-arvotilannetta. Konferenssi liittyy niin ikään ILO:n 100-vuotisjuhlisiin.

Maaliskuussa 2019 on luvassa pohjoismainen **mielenterveyskonferenssi** ja toukokuussa konferenssi, joka käsittelee **köyhyyden, sosiaalisen aseman ja kansanterveyden** yhteyttä. Molemmat

konferenssit järjestetään Reykjavíkissa, ja niistä vastaa Islannin hyvinvointiministeriö yhteistyössä muiden Pohjoismaiden ja sidosryhmien kanssa.

Islannissa ja muissa Pohjoismaissa järjestettävien kokousten ja tapahtumien aikana puheenjohtajamaa Islanti panostaa tulevaa pohjoismaista yhteistyötä koskevien ehdotusten täytäntöönpanoon ja niiden toteutuksen varmistamiseen. Ehdotukset liittyvät hyvinvointiin ja ympäristöön, elinkeinoelämän innovaatioympäristön parantamiseen ja Pohjoismaiden sisäisen liikkuvuuden lisäämiseen.

Kuva: Iceland.is

Kuva: Iceland.is

POHJOISMAIDEN NUORET

Tavoite 4.7

4.7 Varmistaa vuoteen 2030 mennessä, että kaikki oppijat saavat kestävän kehityksen edistämiseen tarvittavat tiedot ja taidot esimerkiksi kestävää kehitystä ja kestäviä elämäntapoja, ihmisoikeuksia, sukupuolten tasa-arvoa, rauhan ja väkivallattomuuden kulttuurin edistämistä, maailman-kansalaisuutta, kulttuurien monimuotoisuuden sekä kulttuurin osuutta kestävässä kehityksessä arvostavan koulutuksen kautta.

KESTÄVÄ MATKAILU POHJOISSESSA

Tavoite 8.9

8.9 Laatia ja toimeenpanna vuoteen 2030 mennessä käytäntöjä työpaikkoja luovan ja paikallista kulttuuria sekä tuotteita edistävän kestävän matkailun edistämiseksi.

MERI – SININEN KASVU POHJOISSESSA

Tavoite 14.1

14.1 Ehkäistä ja vähentää vuoteen 2025 mennessä merkittävästi merten saastumista erityisesti maalla tapahtuvien toimintojen vaikutuksesta, kuten meriin päätyvien jätteiden ja ravinnekuormituksen kautta.

SUKUPOLVI 2030

Tavoite 12.2

12.2 Saavuttaa vuoteen 2030 mennessä luonnonvarojen kestävä ja tehokas käyttö.

Tavoite 12.5

12.5 Vähentää vuoteen 2030 mennessä merkittävästi jätteiden syntymistä ennaltaehkäisyn, kierrätyksen ja uudelleenkäytön keinoin.

Tavoite 12.8

12.8 Varmistaa vuoteen 2030 mennessä, että kestävästä kehityksestä ja luontoa suosivista elämäntavoista ollaan tietoisia kaikkialla.

Tavoite 12.B

12.B Kehittää ja ottaa käyttöön työkaluja, joilla voidaan valvoa kestävän kehityksen vaikutusta työpaikkoja luovan ja paikallista kulttuuria ja tuotteita edistävän kestävän matkailun kannalta.

Pohjoismaiden ministerineuvosto
Nordens Hus
Ved Stranden 18
DK-1061 Kööpenhamina
www.norden.org

ISLANNIN PUHEENJOHTAJAKAUSI 2019

Nuoret, kestävä matkailu ja meriympäristö ovat painopistealueita, kun Islanti toimii Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajamaana vuonna 2019. Puheenjohtajuushankkeisiin sisällytetään pohjoismaiset painotukset, jotka liittyvät tasa-arvoon, digitalisaatioon, kestävään kehitykseen ja YK:n kestävyystavoitteisiin.

Islannin puheenjohtajakauden otsikko viittaa Pohjoismaiden väliseen ystävyyteen, jonka ilmentymiä ovat liikkuvuus ja vahva keskinäinen yhteistyö. Yhteiset oikotiemme vievät myös maailmalle, missä Pohjoismaat profiloituvat yhdessä ja edistävät kansainvälistä ympäristö-, turvallisuus- ja rauhanyhteistyötä. Tulevaisuuden oikotiet sijaitsevat digitaalisessa maailmassa.

Demokratian pelisääntöjen ja oikeusvaltion kunnioittaminen on syvästi juurtunut pohjoismaiseen ajatteluun. Olemme vakaasti päättäneet pysyä rauhanomaisina ja monimuotoisina hyvinvointiyhteiskuntina, joissa kulttuuri ja koulutus kukoistavat ja kaikilla on oikeus toteuttaa itseään, sekä yhteiskuntina, joissa tuetaan innovaatioilla luontoa, työllisyyttä ja vahvaa talouskehitystä.

Pohjoismainen yhteistyö on osoittanut, että meidän on parempi rakentaa siltoja kuin muureja. Yhteistyössä, ystävyydessä tai kunnioituksessa ei ole mitään vanhanaikaista. Pohjolan perusarvot ovat yhtä tärkeitä kuin aina ennenkin.

ANP 2018:827
ISBN 978-92-893-5862-0 (PRINT)
ISBN 978-92-893-5863-7 (PDF)
ISBN 978-92-893-5864-4 (EPUB)